

Enflasyona dayalı finansal enstrümanların gelir tablosu üzerindeki etkileri

Bu makalemizde yine ülkemiz şirketlerinde kafa karışıklığı yaratan bir uluslararası muhasebe konusunu inceleyeceğiz.

Aslında ülkemiz şirketleri diyerek haksızlık etmeyelim, enflasyona dayalı nemalandırılan finansal varlık ve yükümlülüklerin değişken faizli finansal yükümlülükler gibi mi hesaplanması gerektiği konusu hep tartışılmış bir konu. Hatta IFRS 9 oluşturulması sürecinde Uluslararası Finansal Raporlama Yorum Komitesi'ne (IFRIC) tekrar tekrar danışılmış bir konudan bahsediyoruz.

IFRIC de gelen sorulardan bunalmış olsa gerek ki IFRS 9 da değişken oranlı finansal varlık ve yükümlülüklerin itfa edilmiş maliyetten (amortised cost) ölçüm yöntemini detaylandığı maddelerden biri olan B5.4.5 paragrafı altında E26 numaralı notu açıp şunları söylemiş:

“Nakit akımları bir enflasyon endeksinin değişimine bağlanmış bir finansal enstrümanda etkin faiz oranı (effective interest rate) uygulamasına yönelik olarak IFRIC'e bir kılavuz hazırlaması isteğinde bulunulmuştur. Bu kılavuza yönelik başvuruda ayrıca üç olası yöntem önerisi getirilmiştir.

IFRIC, IAS 39 standardının AG6 – AG8 nolu paragraflarında yazılanların konuyla ilgili uygulama kılavuzu niteliğinde olduğunu belirtir. Bir finansal enstrümanın AG7 paragrafı kapsamında bir değişken oranlı enstrüman mı yoksa AG8 kapsamında mı olduğu konusunda karar verilmesi gerekmektedir.

IAS 39 da yer alan mevcut uygulama bilgileri dikkate alındığında, IFRIC bu hususu gündemine almamaya karar vermiştir. Bununla birlikte, IFRIC bu konuyu, daha açıklığa kavuşturma veya uygulama kılavuzunu daha da genişletme tavsiyesiyle birlikte Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu'na aktarmıştır.”

Görüldüğü üzere, IFRIC enflasyona dayalı finansal enstrümanların itfa edilmiş maliyet hesaplamasına yönelik olarak hala IAS 39 un ünlü AG6-AG8 paragraflarına referans vermekte. Dahası, IFRS 9 bu paragrafları aynen taşımış durumda (B5.4.4 ve B5.4.6).

AG6-AG8 neyden bahsediyor diyecek olursanız kısaca bilgi verelim. İlerki dönemlerde piyasa koşullarının değişmesiyle birlikte nakit akımları değişecek olan finansal enstrümanlarda, piyasa değişimlerinin etkisinin o anki defter değerini düzeltmesi mi, yoksa etkin faiz oranını değiştirerek bu değişikliklerin finansal enstrümanın önündeki nakit akımına yansıtılması mı gerektiğini anlatan bu paragraflar, Libor+spread gibi değişken faizli finansal enstrümanlar için ilerideki nakit akışları değiştikçe defter değeri mi yoksa etkin faiz oranı mı değişecek konusunu net olarak açıklıyor.

Fakat iş enflasyona dayalı finansal enstrümanlara gelince karışıyor. Bir enflasyona dayalı finansal yükümlülüğümüz için, sonraki dönemlerde enflasyon beklentisi değiştiğinde ve dolayısıyla ilerideki tahmini nakit akımlar revize edildiğinde, pasifte duran defter değerini hemen düzelterek aradaki farkı gelir tablosuna mı atalım, yoksa enflasyon tahmini değiştikçe etkin faiz oranını güncelleyerek, oluşan değişikliğin etkisini kalan vadeye mi yaymış olalım?

Özellikle enflasyon oranlarının birden yükseldiği bu dönemlerde, enflasyona dayalı finansal enstrümanların muhasebesinin gelir tablolarımız üzerindeki etkilerini iyi değerlendirmemiz gerekiyor.